

Večernik

»JUTRA«

Leto II. (IX.), štev. 10

Maribor, petek 13. januarja 1928

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Redan pri poštnem ček, zav. v Ljubljani št. 11.409
Volja mesečno, prejemani v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglaš po tarife
Oglaš sprejema tudi oglašni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Očitki korupcije proti ministru generalu Milosavljeviću

ZANIMIV INCIDENT PRI RAZPRAVI O PRORAČUNU PROMETNEGA MINISTRSTVA. — PROTI CENTRALIZACIJI DRŽAVNIH DOBAV.

BEOGRAD, 13. januarja. Finančni odbor je danes nadaljeval včeraj zapričeto razpravo o proračunu prometnega ministrstva, ki jo je otvoril prometni minister general Milosavljević. Kot prvi je govoril danes poslanec Vujić (zemljoradnik), ki je naglašal, da so poslanci mnogo pričakovali od gospoda generala, ki je znan v državi kot strokovnjak v železniških vprašanjih. Toda, namesto reda in discipline je prinesel v prometne institucije še večjo zmešnjavo, kakor je bila poprej. Prometa nikdar ne bo mogoče urediti na ta način, da se personalni izdatki do skrajnosti znižujejo in da upravljajo železničarji svojo službo na pol goli, slabo obuti in lačni. Pri teh razmerah se je naravnost čuditi, da železniški promet v naši državi funkcionira vsaj kolikor toliko zadovoljivo. Govornik se je izrekel tudi proti komercijalizaciji železnic.

Naravnost velikansko senzacijo pa je vzbudila med poslanci javna obtožba posl. Vujića proti prometnemu ministru generalu Milosavljeviću, kateremu je očital, da je imenoval svojega brata za šefa pravne sekcije v prometnem ministrstvu in ga nato že čez 20 dni upokojil. Posl. Vujić je naglašal, da je postal gosp. general in minister s tem, da se je posvetil strankarski politiki, vreden član korumpirane družbe glavnega mesta države.

Nato je govoril posl. Pavle Radić, ki je nastopil z vso odločnostjo proti centralizaciji državnih dobav. Oba popoldanska govornika sta izjavila kot člana opozicije, da bosta glasovala proti proračunu. Seja je bila ob 13. uri prekinjena in se nadaljuje popoldne. Proračun prometnega ministrstva bo sprejet že danes.

Velika pravda bolgarskega princa Cirila

PRINC KOT DEDIČ NOČE PLAČATI ODVETNIŠKIH STROŠKOV OD 8.000.000 DIN.

Dunajsko trgovinsko sodišče vodi sedaj po tožbi nekega odvetnika iz Budimpešte proti bolgarskemu princu Cirilu proces za povrnitev ogromne svote od 150.000 dolarjev ali nad 8 milijonov dinarjev.

Ta denar tirja odvetnik kot svoje stroške, ki so nastali, ko je princa Cirila od leta 1921. zastopal kot dediča princa Filipa Sachsen-Koburg-Gotha. Princ Filip je že nar let pred svojo smrtjo določil za dediča in naslednika fidejkomisa princa Jozija Koburg-Gotha, pristavil je pa naj princ Jozija deli dedščino z bolgarskim princem Cirilom. Če zakoniti v novih državah ne bi dopuščali celokupnega fidejkomisa. Princ Ciril je nečak princa Filipa, ki je umrl leta 1921.

Nasledstveno posestvo princa Filipa je padlo pod Češkoslovaško in sedaj sta oba princa Jozija in Ciril čakala, kaj bo češkoslovaška vlada načelno sklenila glede rodbinskega nasledstva. Princ Jozija je mislil, da bo podedoval vse, če se fidejkomisni potrdijo. Princ Ciril je pa skušal ohraniti vsaj del dedščine v obeh slučajih: če se fidejkomisni ukinejo ali pa potrdijo.

Prvi slučaj se mu je zdel sigurnejši in potem svojega odvetnika je skušal vplivati na nekatere češkoslovaške politike, naj glasujejo za odpravo fidejkomisov. Princ Jozija pa tudi ni

miroval. Potom svojih zastopnikov in prijateljev si je skušal osigurati celokupno dedščino. Ker na nobeni strani stvar ni šla gladko od rok, so se odvetniki obeh taborov začeli pogajati. Navadno so se sestajali na Dunaju. Cirilov zastopnik je svojega klijenta tolažil, da bo izposloval pri češkoslovaški vladi radi posebnosti koburškega nasledstva dodatno določilo, po katerem si morata v vsakem slučaju oba princa deliti bivši fidejkomis. Leta 1924. so bili na Češkoslovaškem fidejkomisi odpravljani in zastopnik je sporočil princu Cirilu, da je njegova dedščina, to je polovica — dobljena. Pogodila sta se tedaj za honorar in odvetnik je princu na račun dedščine izposloval še mnoga posojila.

Oba dediča sta se med tem tudi pogodila in sicer tako, da odstoji princ Jozija princu Cirilu 42 odstotkov koburškega fidejkomisa. Ko se je vse po dolgih spletkah od obeh strani tako mirno uredilo, pa princ Ciril zavrača vse tirjatve svojega zastopnika, češ, da mu njegovo delo ni prav nič koristilo, da bi bil dobil svoj delež tudi brez niega. Plačati noče niti posejjenega honorarja.

Pravda bo dolgo tekla, ker sta princ Ciril in tožitelj navedla veliko število prič.

Klici vpiločih v puščavi

NAD 10.000 TRGOVCEV IN OBRVNIKOV JE DANES PROTESTIRALO PROTI NEZNOSNIM DAVŠČINAM. — GROŽNJA Z USTAVITVIJO PLAČEVANJA DAVKOV, AKO VLA DA NE OLAJŠA DAVČN. BREMEN.

ZAGREB, 13. januarja. Danes, ob 11. dopoldne se je vršilo v industrijski dvorani zagrebškega velesajma, v katerem je za 10.000 ljudi prostora, velikansko protestno zborovanje gospodarskih krogov proti projektiranim davkom kakor tudi proti davčni preobremenitvi od strani države. Ogromna dvorana je bila polna do zadnjega prostorčka. Navzoč je bil ves pridobitni Zagreb, neglede na narodno, strankarsko ali stanovsko pripadnost.

Skupščino je otvoril predsednik Saveza lastnika mlčinov, Božidar B o š n j a k, ki je naglašal v svojem govoru, da je gospodarski položaj v državi že tako obupen, da je bankrot neizogiben, ako se v zadnjem trenutku ne ukrenejo koraki, ki so nujno potrebni, da ne propadejo vsa podjet-

ja pod težo bremen. Nobena vlada nima tako malo smisla in razumevanja za potrebe gospodarstva in produkcije, kakor ravno sedanja. Najboljši dokaz, da ta trditvi ni nobena demagogija, je ogromno število protestirajočih brez razlike strank, plemena in narodnosti.

Govorili so še številni zastopniki Zbornice za trgovino, obrt in industrijo ter raznih drugih gospodarskih korporacij, nakar je bila sprejeta ne navadno ostra rezolucija, v kateri se grozi vladi z ustavitvijo plačevanja davkov, ako vlada ne ukrene vse potrebno, da se sedanje neznosno stanje takoj ne omili in olajša.

Kako enodušen je bil nastop Zagreba, dokazuje najbolj dejstvo, da so bile za časa zborovanja od 11—12.30 zaprte vse prodajalne in trgovine.

Kako je zamišljena mreža zračnih črt v naši državi?

Danes, ko smo tudi že v Mariboru dobili svoj Aeroklub, ki šteje po kratki dobi obstanka — kakor čujemo — že lepo število članov, gotovo ne bo nezanimivo, če si malo ogledamo načrte naših zračnih linij.

»Društvo za vazdušni saobračaj« namerava dne 15. febr. otvoriti redni zračni promet med Beogradom in Zagrebom. Ta proga bo je početek velike zračne mreže, ki se bo tekem bodočih let razpredla nad našo zemljo po načrtu, izdelanem od društva.

Nameravane so tri kategorije zračnih črt. Linije prve kategorije se bodo otvorile v l. 1928 in 1929 (Praga - Zagreb - Beograd - Niš - Skoplje - Solun - Beograd - Sarajevo - Split). Za vzdrževanje teh linij bo treba 16 aparatov, 8 pilotov in 32 mehanikov. Ko bodo organizirane te linije, se bo moglo dospeti v Beograd: iz Prage v 5—5 urah, iz Splita v 2 in pol do 3 urah, iz Skoplja enako, iz Soluna 4—4 in pol ure. Vse te linije prve kategorije bo Društvo za vazdušni saobračaj uredilo s svojimi sredstvi najkasneje tekem dveh let. Z osnovanjem centrov v Beogradu, Zagrebu, Sarajevu, Splitu in Skoplju bo ustvarjena podlaga za nadaljno izpopolnjevanje zračnega prometa.

Linije druge kategorije, ki se bodo otvorile v l. 1929 in 1930, bodo: Ljubljana - Zagreb - Sušak - Split - Beograd - Pešta - Niš - Sofija - Sarajevo - Peč - Skoplje - Beograd - Peč - Podgorica. Za te linije bo treba 18 aparatov, 9 pilotov in 36 mehanikov.

Linije tretje kategorije (Ljubljana - Trst - Zagreb - Dunaj - Zagreb - Split - Zagreb - Sarajevo - Split - Osijek - Su-

botica - Split - Podgorica - Sarajevo - Niš - Beograd - Bukarešta - Skoplje - Bitolj - Solun - Bitolj - Tirana) bodo organizirane v l. 1930 in 1931. Potrebni bi bo 26 aparatov, 13 pilotov in 52 mehanikov.

Za linije vseh treh kategorij bo torej potrebnih 60 aparatov. Za subvencije za polete je proračunanih 70 in pol milijona Din, 18 mil. Din pa za uredbo aerodromov.

Na ta način bi postala naša država, vezana z zračnim prometom s Češkoslovaško, Avstrijo, Madžarsko, Rumunijo, Bolgarsko, Grško, Albanijo in Italijo, glavno komunikacijsko križišče zračnega prometa med Evropo in Azijo, kar je naravno že po njeni zemljepisni legi. Cela dalmatinska obala od Sušaka do Kotora bi bila zvezana s hidroavijoni. Misli se tudi na hidroavijonsko bazo na Škardarskem jezeru, pri Plavici, z zvezo s Kotorom. Tako bi bilo Primorje vezano s celo Srbijo, ker bi šle aeroplanske linije od Skoplja preko Peči do Podgorice.

Leti na črtah v inozemstvu bi se vršili na podlagi reciprocitete, menjaje s tujimi avijoni.

Ako pa se hoče vse to oživitvoriti, je po predlogih Društva za vazdušni saobračaj potrebno, da se vstavi v letošnji državni proračun v to svrho 25 mil. Din, prihodnje leto 50 mil. Din in naslednje leto še 90 mil. Din.

Borza

LJUBLJANA, 13. januarja. Devize: Berlin 1354, Curih 1094.4, Dunaj 801.5, London 277, Newyork 56.78, Praga 168.45, Milan 300.25, Pariz 223.75. — Efekti: Celjska 164, Ljub. kreditna 135, Kreditni zavod 160, Vevče 135, Ruše 265—280, Kranjska industrijska 350, Stavbna družba 56, Šešir 125.

Težka nesreča na Belokranjskem

LJUBLJANA, 13. januarja. Po poročilih iz Novega mesta se je zgodila pri Trebišnjem ob Kolpi težka nesreča, ki je zahtevala dve človeški žrtvi. Dva kmeta sta pozno v noč popivala v neki gostilni in se vračala potem z vozom domov. V temi sta zagrešila pot in so zašli konji v deroče valove Kolpe. Kmeta sta se skušala rešiti s plavanjem, a so ju valovi kmalu odnesli s seboj in ju pogoltnili.

Zračni promet Zagreb—Trst

bi rada uvedla italijanska družba Cosulich, ki ima ladjedelnico in tovarno zvojnovo v Tržiču (Monfalcone). Imenovana družba oskrbuje že na več progah v Italiji zračni promet in bi ga rada sedaj zvezala z Budimpešto in Prago ter ustvarila tako stik s progami družbe Franco - Roumain. Ako dobi Cosulich dovoljenje naših oblastev za ta svoj načrt, bi to bila prva zveza naše zračne proge Zagreb—Beograd z inozemstvom in z ostalimi srednjeevropskimi zračnimi linijami. —

Kaj se vse v Mariboru prodaja.

Svoječas smo bili Slovenci na glasu, da smo silno nerodni ljudje in zlasti v pogledu trgovine neokretni ter ozkosrdni. V marsičem utegne biti ta splošna sojba resnična. Če pa vpogledamo malo globlje v pridobitne zmožnosti našega ljudstva, moramo seveda govoriti drugače. Po Mariboru je zapadel sneg. Kdo ga bo kupil? Na prvi pogled je to kaj čudno vprašanje, kajti namesto »kupil« bi se moralo glasiti »vnovčil«. In tu je jedro našega naslova. Podletni in kot »čič« toliko osovraženi g. Hrast, slaščičar, je takorekoč odkupil ves razpoložljivi sneg našega mesta s tem, da dirigira vozove snega namesto v Dravo — v svojo klet; kajti on predobro ve, da po kratki zimi nastopi še krajša pomlad in za njo sezona sladoleda — gorko poletje... Pa se bo našel ta in oni, ki bo z zavistjo v srce ocenjeval sladoledarje ker pri tem ne bo pomislil, da se je marsikdo že pozimi oskrbel za okus mariborskega poletja in to ne brez stroškov. Sedaj je pač rešen problem, zakaj je poleti v Mariboru sladolead tako poceni. Pa naj poreče kdo, da nismo Slovenci podletni!

Hans Dominik:

Oblast treh

Skušala je, da bi zvenele njene besede ironično.

»Ne morem tajiti, mylady, da sem se tudi nahajal med vašimi častilci. Ko sem čital o vašem odhodu... nahajal sem se takrat v St. Francisku... sem se hotel na vsak način peljati v Newyork, da vas poslednjič slišim. Če se ne motim, ste peli »Fidelio«, visoko pesem zakonske ljubezni.«

»In zakaj niste prišli?«

Lady Diana je mehanično stavila to vprašanje. Njeni možgani so vročično delovali. Čutila je, da je vse to le predigra. Glavni napad bo prišel od druge strani... Toda od katere?

»Zakaj ne?«... Čuden slučaj me je zadržal za nekaj dni.

Prestal je.

Prosim, gospod doktor Glossin, povejte, če je zanimivo.

»Zanimivo?... V splošnem komaj. Pač pa za one, ki se jih stvar tiče. Če bi se ne bal, da vzbudim neljube spomine...«

»Zakaj ovinki, gospod doktor? Povejte!«

Lady Diana je vedela, da pade sedaj udarec. Toda kljub negotovosti, v kateri smeri da bo padel, je zvenel njen glas mirno in trdno.

»Če želite, mylady... pa prav... Ko se je znamenita pevka Diana Raczinska poročila s pevcem Fredericom Boyce so poznavalci razmer proročevali hiter konec tega v umetnostnem navdušenju sklenjenega zakona. Vsi ki so poznali igralsko in pivsko strast Frederica Boyce. Že po pretoku pol leta so postale razmere v tem zakonu tako neznesne, da je Diana Boyce vložila tožbo na ločitev zakona ter je čakala samo še na odločitev sodišča, da bi stopila v nov zakon z Horacom Clintonom...«

»Hoteli ste mi povedati interesantno zgodbo... Pripovedujete mi o starih zadevah, ki so mi prav dobro znane.«

»Ta kratek uvod je bil potreben, mylady. Jaz sem onega večera, ko ste vi zadnjič javno nastopili v San Francisku zašel v uličicah pristaniške četrti. Ko sem šel pravkar mimo neke male gostilnice, iz katere je bilo slišati kričanje in pijano popevanje vinjenih mornarjev, so se vrata naenkrat odprla. Pokazalo se je nekaj grobih pesti, neki moški je zletel po stopnjicah navzdol in padel pred moje noge trdo na tla.

Ves dogodek se mi je gnusil in hotel sem se brž odstraniti. Tedaj pa sem za-

gledal v svetlobi bližnje svetiljke, kako se je nabirala pred ležečim truplom mlaka krvi. Kri je tekla iz globoke rane v zatilniku, ter je ista morala gotovo izvirati od vbodljaja z nožem.

Po kratkem iskanju sem našel policijsko patrulo, ki je spravila ranjenca na bližnjo policijsko stražnico. Ker sem bil pri nesreči navzoč, sem bil v zadevi zaslišan kot prič. Medtem je policijski zdravnik ranjenca za silo obvezal in očistil njegov obraz od krvi in cestnega blata. Ta mož je bil...«

»Kdo?«

Lady Diana je čutila kako ji pelje kri k srcu. Nehote je povsila glavo. Sedaj mora priti udarec, ki...

»... je bil Frederic Boyce, vaš soprog, o katerem ste mislili, da je mrtev.«

»Frederic...«

Lady Diana se je opotekla in bi padla, da je ni dr. Glossin prestregel.

»Pomirite se mylady! Za božjo voljo! Oprostite mi mojo nerodnost.«

Peljal je napol onesveščeno Dianu k bližnji klopi in se vsedel poleg nje.

»Frederic... Frederic...«

Sunkoma se je trgalo to ime vedno z nova z njenih bledeh ustnic.

»Frederic Boyce je mrtev, lady Diana.«

»Mrtev?« Oči lady Diane so se nenaravno razširile. »Vi... ste pravkar... dejali...«

»Frederic Boyce je umrl dve uri kasneje. Rana je bila smrtna.«

Lady Diana se je globoko oddahnila in njeno telo se je vzravvalo.

»Ali je to resnica?«

Pogledala je doktorja, kot da hoče čitati na dnu njegove duše.

Doktor je segel v žep ter izročil Diani košček papirja.

Lady Diana pa je zmajala z glavo in izpustila papir.

»Kaj je to?«

»Uradno potrdilo policijske direkcije v San Francisku o smrti Frederica Boyce, ki je nastopila 9. maja 1950.«

Lady Diana je prekrizala roke na prsih in naslonila glavo na naslonjalo klopi. Dolgo je tako sedela. Slika bele marinornate sohe.

»Pri mrtvecu niso našli nikakih dokumentov. Moje navedbe o osebi ponesrečenca je policija sprejela z dvomi. Šel so ravno pred desetimi dnevi poročali časopisi, da je Frederic Boyce umrl v mestni bolnici. Vztrajal sem pri svoji trditvi. Uvedle so se poizvedbe, ki so zadevo razčistile in dokazale, da oni moški, ki je umrl v bolnici, ni bil pravi lastnik dokumentov, ki so jih našli pri njem.

On jih je vzel pravemu lastniku v pijanosti. Tako se je 9. maj ustanovil kot smrtni dan Frederica Boyce.«

Dr. Glossin je prekinil svoje pripovedovanje, da bi opazoval učinek svojih besedi na lady Dianu. Toda zaman.

Lady Diana je ohranila svojo mirnost. Razdraženo je dr. Glossin nadaljeval:

»Iz tega je nastal čuden položaj, da ste se vi poročili z lordom Maitlandom, ali kakor se je takrat že imenoval... z Mr. Clintonom, medtem ko je vaš prvi soprog še živel. Po zakonu se vam ne more ničesar očitati, ker ste posedovali mrtvaški list, ki pa je seveda bil napačen. Toda... javno mnenje veliko začne pričianih Highlife...«

Prežeče je čakal pripovedovalec na učinek svojih besed.

»Ali ste končali, gospod doktor Glossin?«

Glossin je molče prikimal. Lady Diana ga je premerila z enim samim pogledom.

»Koliko zahtevate za svojo molčečnost?«

Dr. Glossin je odskočil, ko da ga je kdo udaril z bičem.

»To vprašate mene?... Vi mi ponujate denar... Varujte se, jaz nikdar ne pozabim nobene žalitve.«

Lady Diana je ravnodušno pokimala.

»Kaj pa sicer zahtevate, gospod doktor?«

»Prosim vas, da ne nadaljujete razgovora v tem tonu. Ker sicer me pripelje v skušnjavo, da pogovor prekinem... in ne na svojo škodo.«

»Zakaj mi pripovedujete to zgodbo, gospod doktor?«

Glossin se je razjarjen vgriznil v ustnice. Menil je, da je dobro nastavljen zanj. Ponarejen mrtvaški list neke ameriške policijske direkcije... za dr. Glossina je bila nabava istega naravnost smešno lahka in vendar je z njim mogel

dokazati Lady Diani, čeprav nehotelo, bigamijo.

Menil je, da ima v rokah strašno orožje, vendar pa je čutil, da ga je Lady Diana ugnala v kozji rog.

»Prišel bo dan, Lady Diana, ko boste obžalovali te besede. Dan, ko mi boste prostovoljno ponudili svojo roko v zvezu. Takrat vas bom spomnil na današnjega.«

Danes vas prosim samo za malenkostno uslugo, katera vas ne stane nič, meni pa bo zelo dobrodošla.«

Zamišljeno se je Lady Diana ozrla na svoje nežne, bele roke. Dvomila je, da bi jih katerikrat ponudila dr. Glossinu k sodelovanju.

V ravnokar končanem boju je zmagala. Toda v svoji notranjosti je bila razburjena in potrtejša, nego je pokazala na zunaj. Če bi mogla neprijetnemu gostu z majhno uslugo zamašiti usta, bi to rada storila.

»Kaj imate na srcu, gospod doktor?«

»Da vam morem stvar razložiti moram poseči daleč nazaj v preteklost in se vam izpovedati. Jaz nisem bil vedno ameriški državljani. Leta 1927 sem živel kot britanski državljani v Mezopotaniji. Tamkaj se je nahajal tudi neki inženir. Le-ta je napravil iznajdbo, ki bi mogla postati nevarna angleški državi. Obvestil sem o tem angleško vlado in iznajditelj je izginil v Toweru. Vašemu soprogu lordu Maitlandu bo zadeva najbrže znana, ali pa se bo o njej vsaj prav lahko orientiral. Pomagajte mi. Vedeti moram, ali živi Gerhart Bursfeld še vedno kot državni ujetnik v Toweru... sedaj bi štel 65 let... oziroma, kaj da se je z njim zgodilo. Pomagajte mi in hodite prepričani, da se vam bom izkazal hvaležnega.«

Dalje prihodnjšč.

Mali oglasi, ki služijo v poslovne in socialne namene običajno: vsaka beseda 3 najmanjši znesek Din

Mali oglasi

Zanimivo, dopisovanje in oglaševanje trgovskega ali reklamnega značaja: vsaka beseda 50 p. najmanjši znesek Din 10.-

Gospode ali dijake
se sprejme na stanovanje. Trubarjeva ul. 5, I., vrata 7, dvorišče. 77

Gospodična
z enoletno pisar. prakso išče mesta, pisarniške pomočnice ali blagajničarke. — Nastopi takoj. — Naslov v upravi »Večernika«. 78

Vrtnarja za cvetlice
samskega ali oženjeni par brez otrok se išče. — Ponudbe z zahtevo plače na Jugomosse, Zagreb, Zrinjevac 20, pod šifro »Vrtnar«. 68

Iščem 3 do 4 sobno stanovanje za takoj.
Ponudbe na upravo »Večernika« pod šifro »Trgovce«. 22

Točilnica

z delikateso in manjšim stanovanjem se takoj odda. Ponudbe na upravo lista pod »Takoj«. 70

KAVARNA JADRAN

v soboto in nedeljo pri normalnih cenah

KONCERT

Zgodovinski roman

„Serenissima“

ki se vrši v Benetkah in je pisan s pripovednim razkošjem Sienkiewiczovih povesti, bo vse leto izhajal v mesečniku

„Ljubljanski Zvon 1928“

Ljubljanski Zvon, ki velja za celo leto 120 Din, za pol leta 60 Din, za četrt leta 30 Din, za inozemstvo 150 Din, se naroča v

Knjigarni Tiskovne zadruga, podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta 13

JURISTI!

NOVO! NOVO!

OBČNI DRŽAVLJANSKI

ZAKONIK

v slovenskem prevodu je pravkar izšel.
Cena knjigi Din 150, po pošti Din 155

Naroča se pri **Tiskovni zadrugi v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 13**